

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Jan
Nazwisko: Jankowski
Miejsce urodzenia: Grywałd
Data urodzenia: 01-01-1925
Imię ojca: Józef
Imię matki: Anna
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta śledztwa przeciwko Janowi Jankowskiemu ps. "Groźny", "Zbieg" i innym. Zatrzymany przez WUBP w Krakowie 24.07.1949. W czasie śledztwa bity. Akt oskarżenia został sporządzony 30.09.1949 przez oficera śledczego WUBP w Krakowie Henryka Capigę. Jankowski został oskarżony z art. 14 par. 1 i 2 i art. 1 par. 1-3 Dekretu z 13.06.1946; art. 259 i 225 par. 1 KK oraz art. 24 par. 1 KKWP, tj. o przynależność do organizacji niepodległościowych: "Mściciela" i "Wiarusów", wchodzących w skład Ruchu Oporu Armii Krajowej (ROAK), pełnienie funkcji dowódcy "Wiarusów" przez kilka dni przed jego aresztowaniem (16-24.07.1949), udział w ich akcjach, w tym w walce z funkcjonariuszami UB i KBW 25.01.1949 i postrzelenie jednego z nich oraz w likwidacji Władysława Mrowca (TW "Marczyński") i innych informatorów UB, a także w akcjach rekwizycyjnych. Wyrokiem WSR w Krakowie z 28.11.1949 skazany na karę śmierci. Materiały złożono 11.09.1968 w Archiwum Wydz. "C" KWMO w Krakowie pod sygn. 1132/III.	Akta o sygn. IPN Kr 07/1029 t. 1-4 (1132/III).	Tom 4 zawiera materiały operacyjne, dot. m.in. likwidacji organizacji "Wiarusy".
Akta prokuratorskie przeciwko Janowi Jankowskiemu. W 1945 roku w stodole Jankowskiego nocowali żołnierze sowieccy i pozostawili broń, której Jankowski, po odnalezieniu, nie oddał komunistycznym władzom, natomiast przekazał ją niepodległościowej organizacji Józefa Kurasia "Ognia". Ukrywał się do 27.03.1947, kiedy zgłosił się na posterunek MO w Krościenku, chcąc skorzystać z amnestii. Tam został aresztowany. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu Jankowskiego wydał 29.03.1947 Sędzia Sądu Grodzkiego w Nowym Targu St. Pęksa. Osadzony w areszcie PUBP w Nowym Targu, skąd zbiegł 08.04.1947. Za Jankowskim zostały rozesłane listy gończe. W dniu 19.06.1947 Oficer Śledczy PUBP w Nowym Targu Jan Zborowski wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania karnego wobec Jankowskiego z powodu jego ucieczki.	Akta o sygn. IPN Kr 111/641 (Pr 1131/47).	

Akta prokuratorskie nadzoru WPR w Krakowie przeciwko Janowi Jankowskiemu i innym. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu Jankowskiego wydała 28.07.1949 Wojskowa Prokuratura Rejonowa w Krakowie. Akt oskarżenia został sporządzony przez Oficera Śledczego WUBP w Krakowie Capigę 30.09.1949. Jankowski został oskarżony z art. 14 par. 1, 2 i 3 Dekretu z 13.06.1946, art. 225 par. 1 i art. 259 kk oraz art. 24 par. 1 kkwp, tj. o to, że we wrześniu 1947 oraz od lipca 1948 do 16.07.1949 był żołnierzem niepodległościowej organizacji "Mściciela", a od 16 do 24 lipca 1949 był dowódcą organizacji "Wiarusy"; brał udział w ich akcjach oraz posiadał broń. Akta sprawy przeciw Jankowskiemu i innym zostały przesłane 04.10.1949 do Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Krakowie, a 21.10.1949 do Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie. Jan Jankowski został skazany 28.11.1949 przez WSR w Krakowie na karę śmierci.

Akta o sygn. IPN Kr 111/2143 (Pr II 732/49).

Sprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie przeciwko Janowi Jankowskiemu i innym. Rozprawa Główna odbyła się w dniach 08-25.11.1949 roku. Sąd orzekał w składzie: przewodniczący - kpt. Władysław Sieracki, ławnicy - sierż. Józef Telej i sierż. Stefan Wyjaśniał. W czasie rozprawy wyszło na jaw nie tylko bicie Jankowskiego podczas śledztwa, ale także i to, iż prokurator o nic go nie pytał i - jak Jankowski zeznawał: "sam napisał protokół, który następnie mi odczytał, ale ja nie zrozumiałem jego treści i protokół ten podpisałem". Ponadto, jak zeznał, jednym z powodów wstąpienia do organizacji podziemnej był fakt, że pomimo ujawnienia się przez niego z posiadania broni, organa bezpieczeństwa nadal go ścigały. Wyrokiem WSR w Krakowie z 28.11.1949 skazany na karę śmierci. W opinii składu sądującego Jankowski i wszyscy inni skazani w procesie przeciwko "Wiarusom" na łaskę nie zasługują, "gdyż są jednostkami wybitnie niebezpiecznymi dla istniejącego porządku prawnego w Państwie" i "należy ich wyeliminować spośród społeczeństwa". Prośbę o łaskę do Bieruta napisał w imieniu Jankowskiego jego obrońca - dr Adolf Liebeskind. Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Wyrok śmierci został wykonany na Jankowskim 12.01.1950 roku o godzinie 18.00 w Więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie; dowódcą plutonu egzekucyjnego był strz. Władysław Szymoniak.

Akta o sygn. IPN Kr 110/3674 t. 1-7 (Sr 948/49).

Tom 6 akt zawiera protokół z wykonania kary śmierci Jankowskiego. Tom 7 akt zawiera dowody rzeczowe sprawy.

Akta osobowe więźnia CW Montelupich w Krakowie. Jan Jankowski został osadzony w Więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie 28.07.1949. Przekazany do dyspozycji WSR w Krakowie 21.10.1949. Skazany 28.11.1949 na karę śmierci. Wyrok wykonano 12.01.1950 na terenie więzienia.

Akta o sygn. IPN Kr 425/195 (Monte 580).

Akta WPR w Krakowie dot. wykonania kary w sprawie skazanego na karę śmierci przez WSR w Krakowie Jana Jankowskiego. Został on rozstrzelany w Krakowie 12.01.1950 godzinie 18.00. Akta zawierają m.in. protokół z wykonania kary śmierci oraz zgłoszenie zgonu do USC w Krakowie.

Akta o sygn. IPN Kr 111/3262 (W 40/50).

Wykaz imienny osób skazanych na karę śmierci - wyroki wykonane w latach 1948-1952. Jan Jankowski występuje jako żołnierz "Wiarusów", skazany 28.11.1949 przez WSR w Krakowie na karę śmierci. Wyrok wykonano 12.01.1950.

Akta o sygn. IPN BU 0397/504 (Opracowanie 663).

Charakterystyka nr 13, dotycząca organizacji "Wiarusy". Genezy tej organizacji należy szukać bezpośrednio w Zgrupowaniu Partyzanckim "Błyskawica" mjr. Józefa Kurasia "Ognia". Po jego śmierci duża część żołnierzy i współpracowników "Ognia" ujawniła się, jednak w konspiracji pozostał trzon operującej w rejonie Rabki 3 Kompanii Zgrupowania, dowodzonej przez Antoniego Wąsowicza "Rocha". Oddział początkowo nazywał się "3 kompanią AK", a potem przyjął nazwę "Wiarusy". Przywódcami organizacji "Wiarusy" byli kolejno: wymieniony już Antoni Wąsowicz "Roch", Józef Świder "Pacula"/ "Mściciel", Tadeusz Dymel ps. "Srebrny", Stanisław Ludzia "Harnaś"/ "Rys". Działała ona w okresie: od kwietnia 1947 do 25.07.1949 na terenie powiatów: nowotarskiego, myślenickiego, limanowskiego i nowosądeckiego. Ich siedzibę stanowił do 20.02.1948 bunkier w Knurowie koło Harkłowej w powiecie nowotarskim, a po jego odkryciu i likwidacji przez bezpiekę, ukrywali się oni u zaufanych gospodarzy. Organizacja liczyła w sumie 62 żołnierzy i 171 współpracowników. Przeprowadziła łącznie 223 akcje, w tym m.in. dokonała likwidacji 51 osób, w tym 28 funkcjonariuszy MO, 1 funkcjonariusza UB, 1 żołnierza KBW, 18 osób cywilnych (w większości członków PPR, podejrzanych o współpracę z UB). Ponadto dokonano kary chłosty na 18 osobach, zaatakowano 3 posterunki MO, z czego 2 rozbrojono, a część funkcjonariuszy zlikwidowano (posterunki w Niedzicy i Rabie Wyżnej). Pomimo rzucenia ogromnych sił i zadawanych strat, bezpiece nie udało się rozbić organizacji do końca. Udało się to dopiero dzięki zastosowaniu kombinacji operacyjnej, w której została wykorzystana rozległa sieć agenturalna, ale najważniejszymi agentami byli: agentka S-21 - Stefania Kruk oraz agent "7" Marian Strużyński vel. Marian Reniak. Strużyński występował wobec "Wiarusów" jako por. "Henryk" z organizacji ROAK (Ruch Oporu Armii Krajowej). Całość koordynowali oficerowie UB: mjr Franciszek Szlachcic i mjr Stanisław Wałach. Likwidacji organizacji bezpieczeństwa dokonała dwustopniowo: 16.07.1949 oraz 25.07.1949. W aktach znajduje się kwestionariusz osobowy Jana Jankowskiego, ps. „Zbieg”, „Groźny”, który występuje jako żołnierz „Wiarusów”, biorący udział w około 20 akcjach, zatrzymany 24.07.1949 i skazany na karę śmierci.

Akta o sygn. IPN Kr 074/13, t. 1-3 (13/X).

zob. także:
<http://skomielna.info/2017/07/24/68-rocznica-likwidacji-oddzialu-wiarusy/>
- fragment książki Dawida Golika "Obszar opanowany przez „leśnych”. Działania partyzanckie oraz represje aparatu bezpieczeństwa na terenie Ochotnicy w latach 1945–1956".